

คนดี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๐

ณ วัดสันติธรรมาราม ต. คลองตากคต อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

พูดถึงศาสนาเรานะ ทำเพื่อศาสนา นั้นไปแล้ว ถ้ามันมาเร็วหน่อยก็จะได้ฟังด้วย เห็นไหมมาสาย มันไปหมดแล้ว เราจะพูดถึงความดีไง คนเราอ้างว่าความดี ทุกคนทำความดี ความดีๆ ซ้ำนอก ดีเปลือกๆ นะ ดีประสาโลก เราว่าเป็นความดีๆ ทุกคนว่าเป็นความดีหมด คืออย่างนี้มันก็ดีด้วยสิ่งแวดล้อม ความดีสิ่งแวดล้อมไง อย่างศีลธรรม จริยธรรม เราสอนคนให้เป็นคนดี

อย่างเช่น พวกนี้จะไม่รู้เรื่องเลย อย่างเช่น ภวานาเข้าไป อย่างกายกับใจคนละอันกัน ถ้าไม่ใช่ภวานาไม่รู้จะ กายกับใจ ใครจะรู้ว่ากายกับใจนี้มันเป็นคนละอัน แต่เวลาจิตมันสงบเข้าไปมันถอดจิตได้ จิตนี้ตายออกไปเลย กายส่วนกาย จิตส่วนจิต มันจะมองเห็นเลขต่างๆ ที่หัวใจก็ยังเดินอยู่นะ เวลาถอดออกไป เพราะว่าจิตมันสงบ จิตมันถอดออกจากกายไป แต่หัวใจก็ยังเดินอยู่เพราะกระแสของจิตมันยังยึดตัวของมันอยู่ เห็นไหมนี่จิตออกไป

ยิ่งเวลาภวานา มันจะถอดจิตได้ กายกับใจมันคนละอันนะ อันนี้ยังไม่แปลกประหลาดเท่าเวลาภวานาเข้าไป เวลาภวานาเข้าไปอารมณ์นี้ไม่ใช่เรา แม้แต่ตัวใจกับใจเอง มันยังมีใจเปลือกๆ ใจปลอมๆ กายกับใจแท้ๆ นะ

นี่พูดถึงความดี ความดีที่ว่าคนนั้นดี คนนี้ดี ดี! เพราะการดีด้วยความกตเวทิตะใจ ความดีอย่างพวกเรา อย่างคนเราอยู่ในสิ่งแวดล้อม อย่างเช่น เรามีลูก ๒ คน เป็นแฝดด้วยกัน อีกคนหนึ่งเราเลี้ยงไว้ อีกคนหนึ่งเอาไปเลี้ยงอยู่กับโจร คนที่อยู่กับโจรก็ต้องเป็นโจรไป เพราะสิ่งแวดล้อมเขาให้เป็นโจร สิ่งแวดล้อมดีก็เป็นคนดี

อารมณ์ก็เหมือนกัน อารมณ์การฝึกฝนใจ เราฝึกฝนใจของเรามันก็เป็นความดี ความดีแบบที่เราเก็บไว้เฉยๆ ความดีแบบว่าฝึกหัดไว้เฉยๆ มันไม่ได้ชำระสะสาง แต่ถ้า ความดีของศาสนาเรา อย่างความดีที่ชำระสะสางหมายถึงว่า เวลาภาวนาไปขั้นนั้น ขาด ออกไปเห็นใหม่

ขั้นคือขั้น ๕ คือ รูป รส กลิ่น เสียง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เห็น ใหม่ ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ สักกายทิฏฐิใจ ขั้น ๕ มันผูกมัดด้วยกิเลส แต่พอ เวลาขั้น ๕ มันขาดออกไป ขั้น ๕ นี้ไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขั้น ๕ จิตส่วนจิต ขั้น ๕ ส่วนขั้น ๕ ทุกข์ส่วนทุกข์ หลุดออกจากกันไป นี่ เปลือกชั้นแรก นี้ความดี

ความดีที่เริ่มเป็นความดีแท้ใจ แล้วก็พิจารณาเข้าไปอีก ระหว่างขั้นกับใจขาด ออกจากกันนะ ขั้นกับใจนะ ฟังสิ ธาตุ ๔ และขั้น ๕ ใจ ออกไปนี่สภิกาคามีเห็นใหม่ นี่ขั้นของใจ ขั้นภายในนี้พระอนาคามี พระอนาคามีพอหลุดออกไปปั๊บมันก็เหลือแต่ ตอของจิต คือตัวจิตล้วนๆ ตัวจิตที่ไม่ใช่ขั้นนั้นะ ตัวขั้นนี้คือตัวปรุงแต่ง ตัวขั้นคือตัว อารมณ์รับรู้ แต่ตัวจิตคือตัวพลังงานเฉยๆ ที่ไม่มีขั้นใจ

แบบพลังงานไฟฟ้ามันเป็นพลังงานอยู่แต่พลังงานตัวนี้มันคือตัวสัญชาตญาณ ถ้า ไปแก้ตรงนี้เสร็จ แก่สัญชาตญาณนะ แก่กิเลส ถ้าตรงนี้เสร็จคือว่าเป็นคนดีจริง มันดีด้วย สัญชาตญาณเลย ไม่ใช่ดีด้วยอารมณ์ อารมณ์นั้นไม่ใช่อาการของใจ อารมณ์นี้สามารถ ตัดทิ้งได้ ฉะนั้นเวลาจิตเราสงบนิ่งเลย มันไม่มีอารมณ์ กิเลสมัน ไปไหน เวลาจิตมันสงบ

ฉะนั้นเวลามาพูด เราจะพูดว่าใครมันจะมาอ้าง ห้ามอ้างนะ ว่าคน โน้นดี ตรงนี้ ต้องดีกว่าเขา ไม่ได้ แต่เวลาเราพูดมุกกลับ เราบอกเองว่าเป็นคนดีๆ เห็นใหม่ ก็ดีแบบ โลกใจ ความดีของโลกคือว่าคนดีๆ ในจริยธรรมใจ

แต่ไม่มีใครดีหรือก ยกเว้นพระอรหันต์เท่านั้น เพราะอะไร เพราะมันต้องเห็นแก่ ตัว สัญชาตญาณนี้เห็นแก่ตัวหมด เอาเงินมากองไว้สิ แล้วทุกคนเดินหนีจากเงินไป ไม่มี ทาง ใครเห็นเงิน ใครเห็นทอง ใครก็ต้องรีบตะปบ ถ้าสัญชาตญาณของความดีจริงมันไม่ ตะปบ เงินนี้ไม่ใช่ของเรา

สัญชาตญาณมันจะเริ่มคิด เริ่มออกมาณะ นั่นคือคนดีแท้ ฉะนั้นถึงว่าดีนะ เขาดี
อย่างโน้น คืออย่างนี้ หลวงพี่ต้องเห็นความดีของเขา ไม่ต้องมาพูดอีกเลย ความดีอย่าง
หยาบๆ นั้น ไอ้ดีก็ว่าดี อย่างนี้ดีนะ อย่างที่เอ็งว่าดีเฉพาะใส่บาตร อย่างอื่นไม่ดี อย่างนี้
เรื่องของเขา แต่ความดีมันคืออย่างนั้น ความดีของโลกต้องคืออย่างนั้นหมด

ถ้าดีจริงต้องสิ้นกิเลสเท่านั้นถึงจะดีจริง นอกนั้นก็จอมปลอม เพราะว่าเวลา
เหตุการณ์ที่ว่าสัญชาตญาณใจ จิตได้สำนึก สัญชาตญาณมันต้องเห็นแก่ตัว ถึงจุดหนึ่ง
แล้วมันต้องเข้าข้างตัวเอง อย่างเช่น เรา ๒ คนนี้เอาไฟไปไว้บนหัว เอ็งจะปิดไฟบนหัว
ของใครก่อน ก็ต้องปิดหัวของตัวเองก่อนซะใหม่ ทุกคนต้องมีสัญชาตญาณเอาตัวรอดไป
พอถึงจุดแล้วมันจะเห็นแก่ตัว

ฉะนั้นเวลาเราทำอะไร เรามองถึงตรงนั้นเลย บางอย่างถึงว่า หยาบ กลาง ละเอียด
ใจ เราถึงว่าถ้าว่าเป็นคนดี ว่าอย่างนั้นเป็นคนดี ดี ดีไม่ต่างกัน มันมี ๒ อย่างนะ มันมีแรง
ขับอีกอย่างหนึ่งนะ

อย่างเช่น ในของเรามีหลายคน เอาเงินมากองไว้แล้วต่างคนต่างปฏิเสธแล้วหนี
นะ ไม่ยอมเอาเงิน แล้วเราว่าคนนี้เป็นคนดี ก็ไม่ใช่เพราะว่าอย่างนี้มันเป็นการผลัก คือว่า
การผลักไม่รับผิดชอบไป

แต่ถ้าคนดีจริงมันต้องมีขมิมาใจ ขมิมาระหว่างตรงกลางใจ ถึงว่ามีเงินตรงนี้เรา
ไม่เอาเงินนั้น แต่เราก็ไม่ผลักเงินนั้นทิ้งไป เงินนั้นควรใช้ให้เป็นประโยชน์ซะใหม่
ขมิมาหมายถึงว่าเราจะใช้ประโยชน์สิ่งนั้น วัตถุนั้นอย่างไร

แต่บางคนอยากได้ เห็นไหม ตัณหาใจ อยากได้ ความอยากก็พยายามจะเอามา
โดยถ้าลับหลังคนสัญชาตญาณมันจะคิดว่าใครอาจจะไม่รู้ แต่กรรมมันเกิดจากมโนกรรม
เริ่มคิดแล้ว เริ่มคิดกรรมมันเกิดแล้วนะ นั่นนะอันนั้นใครปิดไม่อยู่ เพราะมันเป็นกรรม
ถ้าทำไม่ดีไปแล้วมันจะผูกอยู่กับใจไป ใครจะรู้หรือไม่รู้ก็แล้วแต่ มันจะเป็นอยู่กับใจไป
นั่นก็เป็นกรรม กรรมของฝ่ายเห็นแก่ตัว ฝ่ายเอาเปรียบ

แต่ถ้าไม่เอาโดยการผลัก ผลักคือว่าสิ่งนั้นควรเป็นประโยชน์ แต่ไม่เป็น
ประโยชน์ใจ ต่างคนต่างปฏิเสธหนี อันนี้ก็มินะ ฉะนั้นเราเห็นว่าบางคนเห็นไหม อย่าง

ที่ว่าบางคนบอกว่าทุกคนกลัวตายหมด แต่มีนักเลงไม่กลัวตายก็มี บางคนไม่เคยกลัวตาย
หรืออก เดินเข้าหาความตายเลย เยอะแยะไปนะ

คนกล้าหาญจนบ้าบิ่นจนไม่รู้จักรักความตาย อันนั้นเป็นความถูกต้องหรือ เพราะ
เป็นคนไม่กลัวตาย ไม่ใช่ อันนั้นเป็นคนโง่ โง่เพราะไม่รู้จักรักขะสิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่เป็น
ประโยชน์ สิ่งที่เราควรใช้ประโยชน์ไว้ ชีวิตนี้มันมีประโยชน์ บางคนพอสิ้นใจไม่ตอก อด
เลย คือว่าฆ่าตัวตายไป อันนั้นเป็นกรรม ๒ ชั้น ที่ว่าการผลักใจ

การผลักคือการปฏิบัติธรรมสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งหมด คือว่าคนโง่ คนเบาปัญญา
คนไม่รู้จักรักอะไรเป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ อันนี้เป็นกิริยาของการผลัก เพราะ
ถ้าพูดอย่างนี้ปั๊บ เป็นแง่เดียวนี้ พอไปเจอคนอย่างนั้นจะหาว่าคนนั้นเป็นคนดีไป

คนดีต้องรู้จักใช้กาลเทศะ ความเป็นประโยชน์ แต่ละขณะที่เกิดเหตุอันนี้เป็น
ประโยชน์อย่างไร นั่นคือคนดีแท้ใจ ไม่คั่นใจ ไม่กล้าและไม่กลัว ฟังสิ ความกลัวคือการ
ปฏิเสธ การผลัก เพราะมันกลัวความรับผิดชอบ ความกล้า ความเข้าไปผูกมัดเกินไป มัน
เข้าไปอีก เห็นไหม มันต้องดีจากตรงสัตยชาติญาณ สัตยชาติญาณนะ สันดาน

สัตยชาติญาณคือต้นข้าวของรากเหง้าของหัวใจ ฐานของจิต ฐิติจิตถือว่าใครทำฐิติ
จิตตรงนี้บริสุทธิ์แล้วอันนั้นถึงเป็นยอดคน อันนั้นถึงไว้ใจได้ อันนั้นถึงเป็นดีแท้ใจ จะไม่
มีทางผิดพลาดไปได้เด็ดขาด

แต่ไอ้อย่างที่ว่า คนนั้นคนดี คนนี้คนดี ดีแบบเก็บไว้ แบบกดไว้ พอถึงจุดหนึ่ง
แล้วพอเก็บกดถึงเหตุผลของสัตยชาติญาณแล้วมันต้องเห็นแก่ตัวทั้งนั้นเลย ถึงว่าไม่เอา
ไม่เอาใจ อยู่ที่เราจะพิจารณาของเราเอง เราจะตัดสินใจเองว่าควรหรือไม่ควร ต้องเรา
ตัดสินใจของเราเอง เรามองเอง ว่าอะไรควรหรือไม่ควร

จะพูดอย่างนี้ เพราะเมื่อเหลือเกิน มากเลย เบื่อมากๆ เวลาบอกว่าคนนั้นเป็นคนดี
นะ หลวงพี่ต้องเห็นกับเขา ต้องทำกับเขานะ เบื่อๆ เบื่อหลายเบื่อกแล้ว คืออย่างนั้นมันก็ดี
อย่างนั้น ดีแบบโลกๆ ไม่ว่ากัน คืออย่างเด็กๆ เห็นไหม โอ้โฮ! ถ้ามันนั่งเรียบร้อยอย่างนั้น
นั่นมันดีแล้ว วันนี้นั่งเรียบร้อย วันนี้ไม่ชนเลย เจียบเดียว ยกนิ้วโป้งให้ ๒ โป้ง ๒ โป้ง
อะไร มันทำงานไม่ได้ มันมีแต่ใจอยู่ นี่เห็นไหมดีแบบเด็กๆ แต่ก็ว่าดี

เข้ามาอย่างนี้ยังว่าดี ดีกว่าออกไปอีลุ้ยลุ้ยแจก ดีกว่าไม่เป็นอย่างนั้น ออกไปเลย นี่ยังเข้ามา ยังรู้จักว่า เอ่อ เริ่มมีหลักมีเกณฑ์ไง ดีแบบมีหลักมีเกณฑ์ สัญชาติญาณ ไอ้ดีแบบนี้ แล้วก็ดีแบบภายใน อย่างนี้เราไม่อยากจะใช้คำว่าเจ้าเล่ห์ด้วย แต่เล่ห์เหลี่ยมบังเงา

ไอ้โฮ! ร้ายกาจมากกิเลสนี้ กิเลสมันจะบังเงา เพราะว่าเวลาเราจนตรอก มันจะคิดเลยว่าคนอื่นจะไม่รู้เท่าเรา มันจะปลิ้นออกแล้ว เวลากิเลสมันหลอก เวลาที่เราพูดกับพวกนี้เห็นใหม่ บอกมันหลอก เขาก็ดีใจมากนะ เราบอกเลยเวลาที่นั่งภาวนา มันก็ว่าเวลาจะนั่งภาวนาไป มันอยากนั่งภาวนา แต่มันก็อยากทำบุญ เห็นใหม่

มันคิดว่า มันอยากทำบุญหมายความว่าตอนเช้า เพราะว่าเขาฝันอยู่ว่า เขาจะไปทำบุญ แล้วพอไปทำบุญแล้วมันน้อยเกินไป เขาเลยจะมาเอาให้เยอะๆ เลยไม่ทันเราเลย เราบอกนั่นแหละจะไม่เชื่อกัน เพราะเขาฝัน เราบอกนั่นไม่ใช่ไม่เชื่อกัน เขาก็เลยบอกอย่างนี้ บอกมันหลอก หลอกทั้ง ๒ อย่างเลย

หนึ่งเวลาจะภาวนา นั่งสัก ๔-๕ ชั่วโมงไม่เห็นจะมีอะไรเลย ไม่อยากจะนั่ง พอเวลาใกล้จะเลิกแล้ว แหม ไม่อยากจะเลิก เราตั้งกติกาไว้ไง ขนาดนั้นจะไปทำงานต่อไป พอถึงจะไปทำงานต่อ แหม จิตมันจะสงบ จิตมันจะลง อือหือ มันจะเยิ้ม มันจะขอด มันจะหลอกเห็นใหม่ มันหลอกเป็น ๒ ทางนะ จะทำที่แรกมันก็หลอก เวลาจะไปทำงานต่อไปนะ มันจะให้ปฏิเสธงานข้างหน้าเลย เพื่อจะดึงให้เราอยู่ตรงนั้น

นี่ขนาดว่าเป็นเรื่องภายในของเรานะ เราคนเดียวกันเองนะ ยังไม่มีผู้ข้างนอกเป็นผู้สอนที่เข้ามาอยู่กับเรานะ แล้วว่ากิเลสมันจะดีกับเราได้อย่างไร ฉะนั้นมันถึงต้องต่อสู้กัน แล้วเข้าไปตัดง้างกันจนจะได้ประโยชน์ ต้องต่อสู้ไง

ต้องถึงว่ากิเลสนี้ไม่ใช่เรา ถ้ากิเลสนี้เป็นเรานั่งภาวนาก็ไม่ได้ นอนตื่นเช้าหน่อยก็ไม่ได้ เดี่ยวร่างกายมันจะไม่แข็งแรง ต้องนอนให้ตื่นสายๆ หน่อยหนึ่งร่างกายได้สดชื่น เดี่ยวกลางวันจะได้ไม่ง่วง เห็นใหม่ นั่นก็เพราะว่าเป็นเรา

ถ้าไม่ใช่เรา ไม่ใช่เราเลย อันนี้ไม่ใช่เรา ลูกขึ้นมันก็หาย ถ้าไม่ลูกมันก็ซ้าอยู่อย่างนั้น ต้องพลิกๆๆๆ พอพลิกไป พลิกขึ้นไป ฟีกจนเป็นนิสสัย คุณที่ภาวนาเป็นกันลิเห็น

ใหม่ อย่างที่ว่าคนที่เชียงใหม่เขาภาวนาเป็น เขาฝึกจนเป็นนิสัยนะ เขามีงานรัดตัวขนาดนั้น เขายังฝึกเป็นนิสัย เราพยายามฝึกให้เป็นนิสัย

เวลาไปอยู่กับอาจารย์ เพราะว่า ๕ ปีไป ขอนิสัย ไม่พ่นพรรษา ๕ ขึ้นไป ยังไปไหนก็เป็นนวกะ พอพ่น ๕ พรรษาไปถือว่าได้นิสัย ไม่ต้องขอนิสัยแล้วไง ตัวเองมีนิสัยแล้ว ตัวเองบรรลุนิติภาวะ เห็นใหม่ ถ้าพระอยู่กับอาจารย์ ๕ ปีถือว่าได้นิสัย

การได้นิสัยหมายถึงว่าฝึกกันจนชินใจ ต้องทำอย่างนั้นๆ จนชิน จนเข้าใจ จนได้นิสัย เขาเรียกว่าได้นิสัย ได้นิสัยอาจารย์มาใหม่ อยากได้นิสัยมาใหม่ อยู่บ้านคาดได้นิสัยมาใหม่ ได้นิสัยอย่างไร ก็ได้นิสัยแบบเข้มแข็ง ไปไหนไหว ลูกไว คือไม่จมอยู่นั่น

ถ้าเราฝึกจนจนนะ มันก็มาขัดกับความเป็นอยู่ของโลก โอ้โฮ ถ้าพระเรียบร้อย พระดี อยู่กับอาจารย์ อาจารย์เอ็ดทั้ง ๒ ฝ่าย เคยมีมา พระพอใส่บาตรเสร็จรีบพรวดพราดไปเลย ท่านบอกว่าอันนี้ผิด ค่าด้วยนะ ท่านค่าแรงเลย หมา โอ้พวกหมา พวกหมามันกินเสร็จมันวิ่งเลยไง มันกุกๆ แล้วมันวิ่งเลย พวกหมา

พระมาจากกรุงเทพบางที่เรียบร้อยเกินไป ท่านก็ว่านะ อายุยังหนุ่มๆ เลย เดินอย่างกับคนแก่ เดินอย่างกับคนช้ำโรค เดินอย่างกับคนไม่มีแรงใจ แบบว่าสำรวจใจสำรวจ ระวัง

การสำรวจระวังจนเกินไป ก็ไม่ใช่กิจิยาของนักปฏิบัติ

การพรวดพราดจนเกินไป ก็ไม่ใช่นิสัยของนักปฏิบัติ

นักปฏิบัติมันต้องเข้มแข็ง แต่เข้มแข็งอยู่ในธรรมวินัย ไม่ใช่ว่าสำรวจจนแบบว่าอย่างของเขา นะ อย่างสำรวจไปนะ อย่างเช่น นิสัยนี้ รู้เรื่องกิเลสนี้ ตำราบอก ชอบ เสี่ยง เพราะหนึ่ง ความเศร้าหมองหนึ่ง เห็นใหม่ คิด ๔ อย่างไง เราจำไม่ได้อีก ๒ อย่าง

เสี่ยง ฉาก อย่างนี้ ความเศร้าหมอง ก็รู้นี้ ก็ต้องให้มันเศร้าหมอง พระฟ้าปะๆ ฟ้าขาดๆ นี่ชอบ ศรัทธามาก พระเขาก็เอามาหากินกันเห็นใหม่ เขารู้ดี เพราะพระพุทธรเจ้าบอกไว้แล้วว่ากิเลสนี้มันชอบอะไรบ้าง ถ้าศึกษาธรรมะนี่นะ แล้วเอามาหลอกกินได้หมด

ฉะนั้นถึงว่าถ้าเราซื่อสัตย์กับตัวเอง ซื่อสัตย์กับการปฏิบัติ มันต้องซื่อสัตย์กับตรง
นี้ ซื่อสัตย์คือว่าต้องชำระกิเลสของตัวเองให้ได้ แล้วไม่ให้กิเลสของตัวเองไปเล่นกับ
กิเลสของคนอื่นด้วย มันเป็นสอง

ฉะนั้นเราถึงว่า กิเลสก็ยังไม่ใช่เรา อารมณ์ยังไม่ใช่เรา จิตนี้ไม่ใช่เรา ทำลายได้
หมด ทำลายหมดคือทำลายกิเลส พอกิเลสหมดนั้นคนนั้นดีแท้ แล้วค่อยมาพูดกันว่าคนดี
แล้วเราจะฟังว่า เออ คนนี้ดี แล้วจะให้ว่า เออ ดี ถ้าไม่เป็นอย่างนั้นไม่ต้องมาบอกว่าดีนะ
ห้ามพูด! (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)